

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ¹

สมพรต ลีอำนวยเจริญ²

ความรุนแรงทางเพศเป็นปัญหาสังคมที่มีความซับซ้อนและสร้างผลกระทบอย่างรุนแรงต่อผู้เสียหาย ครอบครัว และสังคมโดยรวม จนกลายเป็นปัญหาอาชญากรรมทางเพศที่ส่งผลให้ประชาชนใช้ชีวิตด้วยความหวาดกลัวและไม่มั่นคงปลอดภัย โดยเฉพาะเมื่อพบว่าผู้กระทำความผิดทางเพศมีแนวโน้มกระทำความผิดซ้ำ ปัญหาการกระทำความผิดซ้ำในกลุ่มผู้กระทำความผิดในคดีเกี่ยวกับเพศเป็นหนึ่งในปัญหาทางกฎหมายและปัญหาทางสังคมที่สำคัญ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชนและความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลังได้รับการปล่อยตัวจากโทษจำคุกแต่ยังคงกลับมากระทำความผิดในลักษณะเดิมอีกครั้ง

ความผิดเกี่ยวกับเพศ เช่น การข่มขืนกระทำชำเรา การกระทำชำเราเด็ก การล่วงละเมิดทางเพศ การกระทำอนาจารโดยใช้กำลังประทุษร้าย การนำพาผู้อื่นไปเพื่อกระทำอนาจารโดยใช้กลอุบายหรือใช้กำลังประทุษร้าย เหตุที่ถูกระทำมักได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย รวมไปถึงความทรมานทางด้านจิตใจ ที่อาจไม่สามารถกลับมาดำรงชีวิตเหมือนคนปกติได้เนื่องจากความหวาดกลัวและฝังใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เปรียบเสมือนคนที่ตายทั้งเป็น จนเหยื่อบางคนหาทางออกไม่ได้ถึงกับคิดสั้น ฆ่าตัวตาย เพื่อให้ลืมความทรมาน ปัญหาการกระทำความผิดทางเพศจึงเป็นปัญหาอาชญากรรมที่สร้างผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเหยื่อ และยังบั่นทอนความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมและความปลอดภัยในสังคมโดยรวม โดยเฉพาะการป้องกันภัยจากบุคคลที่มีแนวโน้มจะก่ออาชญากรรมทางเพศ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือผู้ที่เคยก่ออาชญากรรมทางเพศมาแล้ว เพราะผู้ที่กระทำความผิดทางเพศมาแล้วมีความเป็นไปได้มากที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก

บทลงโทษของผู้ต้องหาในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศในประเทศไทย ถูกกระบอบอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับคดีทางเพศ (มาตรา 276-284) เป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วย โทษประหารชีวิต โทษจำคุกตลอดชีวิต โทษจำคุก โทษปรับ เป็นต้น³ ขึ้นอยู่กับลักษณะหรือพฤติการณ์ความรุนแรงที่กระทำความผิด ซึ่งแม้ว่าบทลงโทษของการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศจะมีความรุนแรงสูงสุดถึงขั้นประหารชีวิต แต่ปัญหา

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. กัลยา ตันศิริ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ประเสริฐ ตันศิริ และรองศาสตราจารย์สุธินี รัตนวราห

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดอุทัยธานี

³ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560), หน้า 199.

การกระทำความผิดทางเพศ หลังจากผู้กระทำความผิดพ้นโทษแล้ว โดยเป็นรูปแบบการกระทำความผิดซ้ำ (Recidivism) ในความผิดลักษณะเดิมหรือความผิดในลักษณะที่ใกล้เคียงกับลักษณะเดิม โดยเฉพาะการ ข่มขืนกระทำชำเรา การกระทำความผิดทางเพศกับเด็ก กลับมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

ในอดีตที่ผ่านมาพบว่าประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายในการกำกับป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว แม้ว่าจะมีการใช้มาตรการทางกฎหมายบางประการ แต่ก็ไม่ใช่แนวทางมาตรการ ที่ออกแบบมาเพื่อใช้แก้ไขปัญหามาในประเด็นนี้อย่างแท้จริง เนื่องจากขาดกฎหมายที่มุ่งเน้นการให้ความสำคัญ ต่อกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิด หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ ทั้งไม่มีมาตรการเฝ้าระวังผู้กระทำความผิด เมื่อผู้กระทำความผิดพ้นโทษ แล้ว ตลอดจนมาตรการเพื่อเสริมสร้างและปกป้องสังคมให้ได้รับความปลอดภัยและยกระดับมาตรฐานทาง กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิด ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจติดตามเฝ้าระวัง ผู้กระทำความผิดเหล่านี้มิให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำภายหลังปล่อยตัวได้ คณะรัฐมนตรีได้เล็งเห็นและ ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการพัฒนากฎหมายขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหานี้ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติ มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 เพื่อ กำหนดให้มีมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง เพื่อส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องคำสั่งดังกล่าวอย่าง เหมาะสม เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหายั่งยืนบรรเทาผลกระทบของผู้กระทำความผิดในระยะยาวเพื่อให้สามารถใช้ ชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลในสังคมได้อย่างปกติ และก่อให้เกิดความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อกฎหมาย ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 25 ตุลาคม 2565 จึงมีผลใช้บังคับตรงกับวันที่ 23 มกราคม 2566⁴

พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความ รุนแรง พ.ศ. 2565 กำหนดให้มีมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาด ภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังฉุกเฉิน เพื่อป้องกันสังคม และผู้เสียหาย จากการกระทำความผิดที่อาจเกิดขึ้นซ้ำอีก แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายตาม พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 จะกำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่า ยังมีปัญหาเกี่ยวกับมาตรการ แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ปัญหาเกี่ยวกับ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการคุมขังฉุกเฉิน และมาตรการที่ยังไม่ครอบคลุม เพียงพอในการแก้ปัญหากลับบากการกระทำความผิดซ้ำในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งไม่เป็นไปตาม เจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว

⁴“พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนที่ 66 ก (ตุลาคม 2565).

จากข้อเท็จจริงและปัญหาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ทั้งในเชิงโครงสร้างกฎหมาย การบังคับใช้ และเปรียบเทียบกับมาตรการของต่างประเทศ โดยการศึกษาจะมุ่งเน้นไปที่ข้อจำกัดทางกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในการกระทำความผิดทางเพศ รวมถึงแนวทางในการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพซึ่งมีประเด็นปัญหาที่ควรค่าแก่การศึกษา โดยมีประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด การนำมาตรการแก้ไขฟื้นฟูมาใช้ควบคู่กับการลงโทษทางกฎหมาย จะประกอบด้วย มาตรการทางการแพทย์ และมาตรการอื่นใดตามที่รัฐมนตรีกำหนดในกฎกระทรวง โดยข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

โดยตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ได้กล่าวถึงมาตรการทางการแพทย์ ที่ต้องเป็นคำสั่งศาลเท่านั้น ตามมาตรา 19 (1) แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 และต้องให้ดำเนินการ โดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอย่างน้อยสองคนซึ่งมีความเห็นพ้องต้องกัน ทั้งนี้ ต้องเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาจิตเวชศาสตร์และสาขาอายุรศาสตร์อย่างน้อยสาขาละหนึ่งคน หากผู้ประกอบวิชาชีพ เวชกรรมเห็นว่าจำเป็นต้องมีการใช้ยาหรือด้วยวิธีการรูปแบบอื่น ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอม เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ซึ่งการใช้มาตรการทางการแพทย์ทั้งการใช้ยาหรือด้วยวิธีการรูปแบบอื่นนี้ กรมราชทัณฑ์สามารถนำผลของการใช้มาตรการทางการแพทย์มาใช้เป็นเงื่อนไข ประกอบการพิจารณาลดโทษ พักการลงโทษ หรือให้ประโยชน์อื่นใดอันเป็นผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนดในคำพิพากษาตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ด้วย ถือเป็นมาตรการที่ใช้จูงใจผู้กระทำความผิดยินยอมให้ใช้มาตรการทางการแพทย์ แต่ไม่ได้บอกถึงผลกระทบจากมาตรการทางการแพทย์ที่อาจเกิดขึ้นให้ผู้กระทำความผิดรับทราบ เช่น การใช้ยาเพื่อลดระดับฮอร์โมนเพศชาย (Testosterone) นี้เพื่อลดแรงขับทางเพศนั้นมีผลต่อสภาพร่างกายและสภาพจิตใจของผู้กระทำความผิดเป็นมาตรการที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน และลดทอนสถานะและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์หรือไม่ เนื่องจากการใช้ยาเพื่อลดระดับฮอร์โมนเพศชาย (Testosterone) ลงนั้น อาจส่งผลกระทบทั้งทางร่างกายและพฤติกรรม อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เช่น เกิดภาวะหย่อนสมรรถภาพทางเพศ หน้าอกใหญ่ขึ้น ลงพุง กระดูกผุ เสี่ยงเป็นเบาหวาน มีภาวะจิตใจห่อเหี่ยว อารมณ์แปรปรวน หงุดหงิดง่าย

¹เพิ่มพูล สิมารักษ์, “มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ: ศึกษากรณีการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดที่มีความผิดปกติทางจิตใจในความผิดต่อชีวิตและร่างกาย,” (การค้นคว้าอิสระนิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2565), หน้า 77.

ซึมเศร้า ผู้กระทำความผิดต้องฉีดยาเพื่อลดระดับฮอร์โมนเพศชาย (Testosterone) นี้ทุกสามเดือนค่าใช้จ่ายต่อปี ประมาณ 100,000 บาท⁶

กรณีตัวอย่างในต่างประเทศ พบว่า ประเทศอินโดนีเซีย ศาลอินโดนีเซียตัดสิน ให้ใช้โทษฉีดสารเคมีให้อันทะฝ่อเป็นครั้งแรก กับผู้ต้องหาที่ก่อเหตุข่มขืนเด็กหญิง 9 คน หลังบังคับใช้เมื่อปี 2016 พร้อมตัดสินจำคุกอีก 12 ปี และปรับเป็นเงิน 7,200 ดอลลาร์สหรัฐฯ แต่สมาคมแพทย์อินโดนีเซียปฏิเสธที่จะลงมือปฏิบัติการด้วยเหตุผลเรื่องจริยธรรมทางการแพทย์⁷ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ในหลักสิทธิพลเมืองว่าด้วยสิทธิในชีวิตและร่างกาย แม้จะเป็นร่างกายของผู้กระทำความผิดก็ตาม

เมื่อทำการศึกษานโยบายด้านสิทธิมนุษยชน พบว่า สิทธิในชีวิตและร่างกาย เป็นหนึ่งในสิทธิที่ประชาชนทุกคนบนโลกพึงมี ถึงแม้มีการบัญญัติให้นำมาตรการทางการแพทย์มาใช้เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้ แต่ก็ต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของผู้กระทำความผิดด้วย

2. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 เป็นมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มีประเด็นปัญหา คือ ในมาตรา 22 วรรคสาม ได้กล่าวถึงการให้อำนาจศาลในการกำหนดระยะเวลาการเฝ้าระวังในแต่ละมาตรการตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันพ้นโทษนั้นเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมกับสัดส่วนความรุนแรงของความผิดของนักโทษเด็ดขาดได้กระทำความผิดนั้นมาก่อนหรือไม่ เนื่องจากได้กำหนดให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดในความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 276-284 แห่งประมวลกฎหมายอาญา จะเห็นได้ว่า มีอัตราโทษจำคุกสูงสุดไม่เกินห้าปี-ยี่สิบปี ซึ่งในแต่ละมาตราอัตราโทษจำคุกสูงสุดไม่เท่ากัน เป็นไปตามหลักการได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) กล่าวคือ ไม่ได้สัดส่วนความรุนแรงของความผิดของนักโทษเด็ดขาดได้กระทำความผิดนั้นมาก่อนเมื่อเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เช่น

กฎหมาย The Serious Offenders Act 2018 ของออสเตรเลียกำหนดให้ผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์เกี่ยวกับเพศหรือใช้ความรุนแรง ซึ่งเข้าเกณฑ์เป็น “Eligible Offenders” ต้องได้รับการประเมินความเสี่ยงก่อนพ้นโทษ หากพบว่ามี “ความเสี่ยงที่ไม่อาจยอมรับได้” ในการกระทำผิดซ้ำ ฝ่ายบริหารสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษได้ โดยศาลอาจออกคำสั่งให้ผู้พ้นโทษอยู่ภายใต้การควบคุมตามเงื่อนไขที่กำหนดนานสูงสุดไม่เกินสิบห้าปีหลังพ้นโทษ⁸

⁶ “ฉีดไข่ให้ฝ่อ ค่าตอบสุดท้าย หยุดไอ้เหี้ยบ้าแกม คดีข่มขืน ได้จริงหรือ? [Online], available URL: <https://www.thairath.co.th/scoop/theissue/2442985>, 2568 (มีนาคม, 19).

⁷ มาตรการ “ฉีดให้ฝ่อ” ป้องกันการกระทำผิดซ้ำคดีทางเพศ-ความรุนแรงในต่างประเทศหลัง สถาปไทยผ่านกฎหมาย [Online], available URL: <https://www.bbc.com/thai/thailand-62133333>, 2568 (มีนาคม, 19).

⁸ ปกป้อง ศรีสนิท, “แนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันอันตรายจากผู้กระทำความผิดหรือผู้พ้นโทษที่มีพฤติการณ์เป็นภัยต่อสังคมระยะที่ 1,” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 50, 4 (ธันวาคม 2564): 513.

ขณะที่ประเทศฝรั่งเศสกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในชื่อ suivi socio-judiciaire ซึ่งประกอบด้วยการบำบัดฟื้นฟู (injonction de soins) และการเฝ้าระวัง (mesure de surveillance) ภายหลังพ้นโทษ หากศาลสั่งให้ใช้มาตรการนี้ ผู้กระทำผิดต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขคุมประพฤติตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด ดังนี้

- 1) ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี (delit) ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ suivi socio-judiciaire ไม่เกิน 10 ปี
- 2) ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี (delit) หากศาลมีเหตุผลพิเศษศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ suivi socio-judiciaire ไม่เกิน 20 ปี
- 3) ความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป (crime) ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ suivi socio-judiciaire ไม่เกิน 20 ปี
- 4) ความผิดที่ศาลจำคุก 30 ปี ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ suivi socio-judiciaire ได้ 30 ปี
- 5) ความผิดที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ suivi socio-judiciaire ไม่จำกัดระยะเวลา (sans limitation de duree) อย่างไรก็ตาม ศาลปรับใช้โทษ (tribunal de l'application des peines) ซึ่งประกอบด้วยของค์คณะ 3 นาย สามารถออกคำสั่งยุติมาตรการนี้ได้เมื่อพ้นระยะเวลา 30 ปี

เงื่อนไขที่ผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติภายหลังพ้นโทษประกอบด้วย การรายงานตัวต่อศาลหรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์และคุมประพฤติ การรับการตรวจเยี่ยม การแจ้งการย้ายที่ทำงานหรือที่พัก (กรณีเกิน 15 วัน) รวมถึงการขออนุญาตจากศาลปรับใช้โทษ (Juge de l'application des peine, JAP) หากการย้ายที่ทำงานหรือที่อยู่กระทบต่อการคุมประพฤติ และต้องแจ้งศาลเมื่อมีการเดินทางออกนอกประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถติดตามและควบคุมพฤติกรรมหลังพ้นโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁹

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า มาตรการเฝ้าระวังของประเทศฝรั่งเศส สอดคล้องกับระดับความร้ายแรงของความผิด และหลักการได้สัดส่วนความรุนแรงของความผิดของนักโทษเด็ดขาดได้กระทำความผิดนั้นมาก่อน ส่วนมาตรการคำสั่งคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษของประเทศออสเตรเลียนั้น มีลักษณะคล้ายกับของประเทศไทย แต่กำหนดระยะเวลาในการคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษไว้ไม่เกินสิบห้าปี ซึ่งมากกว่าของประเทศไทยที่กำหนดไว้ที่สิบปี

3. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565

มาตรา 28 บัญญัติว่า “ศาลอาจมีคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลัง พ้นโทษแก่นักโทษเด็ดขาดซึ่งศาล มีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ตั้งแต่วันพ้นโทษหรือภายหลังพ้นโทษเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำตามที่พนักงานอัยการร้องขอ หากศาลเห็นว่ามิเหตุ

⁹ ปกป้อง ศรีสนิท, “แนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันอันตรายจากผู้กระทำความผิดหรือผู้พ้นโทษที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อสังคมระยะที่ 1,” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 50, 4 (ธันวาคม 2564): 517-518.

อันควรเชื่อได้ว่าผู้นั้นจะไปกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 และไม่มีมาตรการอื่นใดที่อาจป้องกันมิให้ผู้นั้นไปกระทำความผิดได้”

มาตรา 28 กำหนดให้ศาลมีอำนาจในการออกคำสั่งใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษได้ทันทีเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ แต่คำสั่งดังกล่าวตั้งอยู่บนการคาดการณ์ล่วงหน้าโดยที่นักโทษนั้นยังไม่ได้กระทำความผิดใหม่ บทบัญญัตินี้ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนที่รับรองไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) ว่าด้วยหลักการห้ามดำเนินคดีสองครั้ง สำหรับการกระทำความผิดครั้งเดียว (Double Jeopardy) (Non bis in idem) หรือไม่ เนื่องจากการใช้มาตรการป้องกันกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ คือการให้ศาลมาพิจารณา นักโทษเด็ดขาดที่กำลังจะถูกปล่อยตัวอีกครั้ง¹⁰

การคุมขังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามหลักสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Committee) ให้กำหนดไว้ในความเห็นทั่วไปที่ 35 ย่อหน้า 21 (General Comment no.35 para. 21) ว่า ในบางประเทศจะมีมาตรการที่เรียกว่า การคุมขังเพื่อความปลอดภัยสาธารณะ (Public Security Detention)¹¹

- 1) เป็นมาตรการสุดท้าย (Last Resort)
- 2) เป็นกรณีที่ผู้กระทำได้อาชญากรรมรุนแรงและความเป็นไปได้ของผู้กระทำที่จะกระทำความผิดซ้ำอีกในอนาคต
- 3) ต้องมีกระบวนการตรวจสอบตามกำหนดระยะเวลาโดยองค์กรอิสระ (Independent Body)
- 4) ต้องปฏิบัติกับผู้ถูกคุมขังภายหลังพ้นโทษแตกต่างจากนักโทษเด็ดขาดที่ถูกลงโทษในเรือนจำและดำเนินการคุมขังเพื่อฟื้นฟูแก้ไขและนำผู้ถูกคุมขังกลับสู่สังคม
- 5) ไม่มีผลย้อนหลัง

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าว พบว่า เป็นการคุมขังที่เกิดขึ้นภายหลังจากการรับโทษทางอาญา และมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันอาชญากรรมในอนาคต มากกว่าการลงโทษสำหรับการกระทำความผิดในอดีต จะต้องมิได้มีเหตุผลที่หนักแน่นมารองรับ การคุมขังดังกล่าวควรพิจารณาจากความร้ายแรงของอาชญากรรมที่ผ่านมาและความเป็นไปได้ที่ผู้ต้องขังจะกระทำความผิดซ้ำ รัฐควรใช้มาตรการนี้เป็นทางเลือกสุดท้ายเท่านั้น พร้อมทั้ง ต้องมีการทบทวนโดยหน่วยงานอิสระเป็นระยะ ๆ และให้หลักประกันทางกฎหมายที่เหมาะสม

¹⁰ สมประสงค์ ตราทอง, “การใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษแก่นักโทษเด็ดขาดตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565,” วารสารบัณฑิตกฎหมายเพื่อการพัฒนา (2565): 5.

¹¹ ปกป้อง ศรีสนิท, มีอะไรในกฎหมาย: กฎหมายป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ [Online], available URL: <https://www.the101.world/public-protection-from-serious-offenders/>, 2568 (มีนาคม, 12).

นอกจากนี้ เงื่อนไขของการคุมขังจะต้องแตกต่างจากการจำคุกเพื่อการลงโทษ และควรมุ่งเน้นไปที่การฟื้นฟูและการนำผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม หากบุคคลหนึ่งได้รับโทษครบตามที่ศาลพิพากษาแล้ว กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศห้ามไม่ให้มีการขยายระยะเวลาการกักขังย้อนหลัง

ดังนั้นเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 นี้สอดคล้องกับแนวความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนใน 4 ข้อแรก คือ

- 1) การคุมขังภายหลังพ้นโทษเป็นมาตรการสุดท้าย
- 2) มีความเป็นไปได้ที่จะกระทำความผิดซ้ำในอนาคต
- 3) มีการตรวจสอบการคุมขัง ทุก 6 เดือน โดยศาล
- 4) ปฏิบัติกับผู้ถูกคุมขังภายหลังพ้นโทษแตกต่างจากนักโทษเด็ดขาดที่ถูกลงโทษ ในเรือนจำ และเสริมมาตรการฟื้นฟูแก้ไขและนำผู้ถูกคุมขังกลับสู่สังคม

หลักการที่ว่า “บุคคลไม่พึงถูกลงโทษซ้ำในการกระทำความผิดเรื่องเดียวกันอีก” อยู่ในประมวลกฎหมายอาญา เช่นกัน คือ หลักห้ามดำเนินคดี (อาญา) ซ้ำ หรือที่เรียกว่า “Non bis in idem” หรือ “Double jeopardy” อธิบายได้ว่า ถ้าผู้กระทำความผิดได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้องจากศาลใดศาลหนึ่งแล้ว ก็ไม่ควรที่จะนำการกระทำความผิดเดียวกันนี้มาพิจารณายังศาลอีก

ในต่างประเทศก็มีการใช้ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ เช่นกัน จากการศึกษาพบว่า ประเทศออสเตรเลีย มีกฎหมาย Serious Offenders Act 2018 ใน Section 64 ศาลจะออกคำสั่งให้มีการคุมขังภายหลังพ้นโทษตามคำขอของพนักงานอัยการก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการได้พิสูจน์ได้ว่า ผู้กระทำความผิดแสดงหรือจะแสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงที่ไม่อาจยอมรับได้ (Unacceptable Risk) ในการกระทำความผิดอีกครั้งเกี่ยวกับเพศหรือความผิดอีกครั้งที่ใช้ความรุนแรง หากปล่อยตัวผู้กระทำความผิดไปสู่สังคม โดยไม่มีคำสั่งคุมประพฤติภายหลังพ้นโทษหรือคุมขังภายหลังพ้นโทษ และความเสี่ยงที่กระทำความผิดซ้ำไม่อาจยอมรับได้ (Unacceptable Risk) เว้นแต่จะมีการออกคำสั่ง คุมขังภายหลังพ้นโทษ

ผู้ถูกคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษจะต้องถูกส่งตัวไปคุมขังตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดในเรือนจำ (Prison) ไม่เกิน 3 ปี เมื่อมีการออกคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษแล้ว การตรวจสอบความจำเป็นในการออกคำสั่ง (Periodic Review) ในทุกกรอบระยะเวลา 1 ปี¹² ซึ่งมีความคล้ายกับกฎหมายไทย

4. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการคุมขังฉุกเฉิน ตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565

มาตรา 37 บัญญัติว่า “กรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกเฝ้าระวังจะกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 และมีเหตุฉุกเฉินหากไม่มีมาตรการอื่นใดที่อาจป้องกันมิให้ผู้ถูกเฝ้าระวังกระทำความผิด

¹² ปกป้อง ศรีสนิท, “แนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันอันตรายจากผู้กระทำความผิดหรือผู้พ้นโทษที่มีพฤติการณ์เป็นภัยต่อสังคมระยะที่ 1,” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 50, 4 (ธันวาคม 2564): 514-515.

ดังกล่าวได้ เมื่อพนักงานอัยการร้องขอ ศาลอาจสั่งคุมขังลูกเงินผู้ถูกเฝ้าระวังได้ไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง”

มาตรา 37 กำหนดให้พนักงานอัยการเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจร้องขอต่อศาลในการใช้มาตรการสั่งคุมขังลูกเงิน โดยไม่ให้สิทธิผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการใช้มาตรการดังกล่าว จะถือเป็นการจำกัดสิทธิผู้มีส่วนได้เสียหรือไม่

เมื่อได้พิจารณาแล้วเห็นว่า “คำสั่งคุมขังลูกเงิน” คือ คำสั่งที่ศาลสั่งให้คุมขัง ผู้ถูกคุมความประพฤติ ในพฤติการณ์เร่งด่วน เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยการกำหนดให้พนักงานอัยการเท่านั้นเป็นผู้มีสิทธิร้องขอต่อศาลให้ใช้มาตรการนี้

ตามที่กล่าวมามีปัญหาข้อกฎหมาย คือ มาตรา 37 ของมาตรการคุมขังลูกเงิน กำหนดให้พนักงานอัยการเท่านั้นเป็นผู้มีสิทธิร้องขอต่อศาล โดยไม่ได้ให้สิทธิผู้มีส่วนได้เสีย มีส่วนร่วมในการร้องขอต่อศาลใช้มาตรการดังกล่าว วัตถุประสงค์หลักของมาตรานี้ คือ การป้องกันไม่ให้ผู้ที่มีความเสี่ยงสูงกระทำความผิดซ้ำในกรณีที่มีเหตุลูกเงินและไม่มีมาตรการอื่นใดที่สามารถป้องกันได้ ถือเป็นการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของสังคม นักโทษเมื่อถูกปล่อยตัวออกมาสู่สังคม แล้วใช้ชีวิตกับคนในชุมชน ประชาชนผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนนั้นย่อมรู้ดีกว่าใคร ว่าพฤติกรรมของนักโทษนั้นเป็นเช่นไร สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้หรือไม่ หรือมีแนวโน้มจะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก โดยสังเกตจากพฤติกรรม การใช้ชีวิตประจำวัน สิ่งแวดล้อมในชุมชน ประชาชนในชุมชนเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงกับความเสี่ยงที่นักโทษจะก่อเหตุกระทำความผิดซ้ำอีก ดังนั้น ประชาชนผู้อยู่อาศัยในชุมชนนั้น ไม่ว่าจะเป็น ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้เสียหาย รวมถึงครอบครัว และประชาชนคนอื่นที่อยู่อาศัยในชุมชนนั้น ควรมีสิทธิในการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย

เมื่อเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เช่น ประเทศออสเตรเลีย มีกฎหมาย Serious Offenders Act 2018 ใน Section 135 (1)¹³ กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้เสียหายในกระบวนการออกคำสั่ง โดยกำหนดให้ผู้เสียหายมีบทบาทสำคัญและมีส่วนร่วมในกระบวนการออกคำสั่ง โดยผู้เสียหายมีสิทธิที่จะยื่นข้อสังเกตไปที่ศาล ในกระบวนการพิจารณาออกคำสั่ง คุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ หรือ คำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษ รวมทั้งกระบวนการทบทวนคำสั่งดังกล่าว

จะเห็นได้ว่าปัญหาทั้งสี่ประการดังกล่าวข้างต้นเป็นปัญหาที่สำคัญสมควรที่จะนำมาศึกษาค้นคว้า และหาแนวทางแก้ไขต่อไป

ตามที่คุณศึกษาได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ รวมทั้งความเป็นมา ความหมาย หลักการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องทำให้ได้บทสรุปสำหรับปัญหากฎหมายดังกล่าว เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

¹³ ปกป้อง ศรีสนิท, “แนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันอันตรายจากผู้กระทำความผิดหรือผู้พ้นโทษที่มีพฤติการณ์เป็นภัยต่อสังคมระยะที่ 1,” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 50, 4 (ธันวาคม 2564): 515.

1. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

กฎหมายเดิม มาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและระงับการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 บัญญัติว่า

“มาตรการทางการแพทย์ที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 19 (1) ให้ดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอย่างน้อยสองคนซึ่งมีความเห็นพ้องต้องกัน ทั้งนี้ ต้องเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาจิตเวชศาสตร์และสาขาอายุรศาสตร์อย่างน้อยสาขาละหนึ่งคน หากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเห็นว่าจำเป็นต้องมีการใช้ยาหรือด้วยวิธีการรูปแบบอื่น ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอม เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ให้กรมราชทัณฑ์นำผลของการใช้มาตรการทางการแพทย์ตามวรรคหนึ่ง มาใช้เป็นเงื่อนไขประกอบการพิจารณาลดโทษ พักการลงโทษ หรือให้ประโยชน์อื่นใด อันเป็นผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนดในคำพิพากษาตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการใช้มาตรการทางการแพทย์ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนดในกฎกระทรวง โดยข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ”

เห็นควรให้แก้ไขใหม่เป็น มาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและระงับการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 โดยบัญญัติว่า

“มาตรการทางการแพทย์ที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 19 (1) ให้ดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอย่างน้อยสองคนซึ่งมีความเห็นพ้องต้องกัน ทั้งนี้ ต้องเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาจิตเวชศาสตร์และสาขาอายุรศาสตร์อย่างน้อยสาขาละหนึ่งคน หากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเห็นว่าจำเป็นต้องมีการใช้ยาหรือด้วยวิธีการรูปแบบอื่น ให้แจ้งสิทธิในการรับรู้ถึงผลกระทบที่อาจเกิดจากการใช้ยาหรือด้วยวิธีการรูปแบบอื่นให้ผู้กระทำความผิดได้รับรู้ และให้กระทำได้เฉพาะเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอม เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

บทบัญญัติในวรรคสองและวรรคสาม ให้คงไว้ตามเดิม

2. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

กฎหมายเดิม มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและระงับการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 บัญญัติว่า “เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า นักโทษเด็ดขาดซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามที่พนักงานอัยการร้องขอ โดยกำหนดมาตรการเดียวหรือหลายมาตรการตามควรแก่กรณีก็ได้”

มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ได้แก่

- (1) ห้ามเข้าใกล้ผู้เสียหายจากการกระทำความผิด
- (2) ห้ามทำกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด
- (3) ห้ามเข้าเขตกำหนด

- (4) ห้ามออกนอกประเทศเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล
- (5) ห้ามก่อให้เกิดอันตรายต่อละแวกชุมชนที่ตนพักอาศัย
- (6) ให้พักอาศัยในสถานที่ที่กำหนด
- (7) ให้พักอาศัยในสถานบำบัดที่กำหนดหรือให้ไปอยู่ภายใต้การดูแลในสถานบำบัดภายใต้การดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งได้รับการรับรองโดยกระทรวงสาธารณสุขตามที่ศาลเห็นสมควร
- (8) ให้ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานหรือผู้ดูแลสถานที่พักอาศัยหรือสถานบำบัด
- (9) ให้มารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติหรือได้รับการเยี่ยมจากพนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติหรือเจ้าหน้าที่อื่นตามระยะเวลาที่กำหนด
- (10) ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์ หรือมาพบหรือรับการตรวจรักษาจากแพทย์หรือบุคคลอื่นใดตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติกำหนด
- (11) ให้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูแก้ไขหรือเข้าร่วมกิจกรรมตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติกำหนด
- (12) ให้แจ้งพนักงานคุมประพฤติทราบถึงการเปลี่ยนสถานที่ทำงานหรือการเปลี่ยนงาน
- (13) ให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวในการเฝ้าระวัง

ศาลอาจกำหนดระยะเวลาการเฝ้าระวังในแต่ละมาตรการตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันพ้นโทษ

การมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งความรุนแรงของคดี สาเหตุแห่งการกระทำความผิด ประวัติการกระทำความผิด ภาวะแห่งจิต นิสัย และลักษณะส่วนตัวอื่นของผู้กระทำความผิด ความปลอดภัยของผู้เสียหายและสังคม โอกาสในการกระทำความผิดซ้ำ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และความได้สัดส่วนของการใช้มาตรการที่ต้องกระทบสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องถูกบังคับด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการมีคำสั่งของศาลตามมาตรา นี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา”

เห็นควรให้แก้ไขใหม่เป็นมาตรา 22 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 โดยบัญญัติว่า

“ศาลอาจกำหนดระยะเวลาการเฝ้าระวังในแต่ละมาตรการตามระยะเวลาดังต่อไปนี้

- 1) ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาในการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษไม่เกิน 5 ปี
- 2) ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาในการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษไม่เกิน 10 ปี
- 3) ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 20 ปี ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาในการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษไม่เกิน 20 ปี”

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสี่ และวรรคห้า ให้คงไว้ตามเดิม

3. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ

กฎหมายเดิม มาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 บัญญัติว่า

“ศาลอาจมีคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษแก่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่า เป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ตั้งแต่วันพ้นโทษหรือภายหลังพ้นโทษเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำตามที่พนักงานอัยการร้องขอ หากศาลเห็นว่า มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้นั้นจะไปกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 และไม่มีมาตรการอื่นใดที่อาจป้องกันมิให้ผู้นั้นไปกระทำความผิดได้”

เห็นควรให้เพิ่มเติมบทบัญญัติใหม่ในมาตรา 28 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 โดยบัญญัติว่า

“ศาลอาจมีคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษแก่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่า เป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ตั้งแต่วันพ้นโทษหรือภายหลังพ้นโทษเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำตามที่พนักงานอัยการร้องขอ หากศาลเห็นว่า มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้นั้นจะไปกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 และไม่มีมาตรการอื่นใดที่อาจป้องกันมิให้ผู้นั้นไปกระทำความผิดได้”

“ความในวรรคแรกมิให้ใช้กับนักโทษเด็ดขาดที่ต้องโทษจำคุกเต็มตามคำพิพากษา และมีให้ใช้กับนักโทษเด็ดขาดที่ไม่ได้ยินยอมใช้มาตรการทางการแพทย์ตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง

4. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการคุมขังฉุกเฉิน

กฎหมายเดิม มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 บัญญัติว่า “กรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกเฝ้าระวังจะกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 และมีเหตุฉุกเฉิน หากไม่มีมาตรการอื่นใดที่อาจป้องกันมิให้ผู้ถูกเฝ้าระวังกระทำความผิดดังกล่าวได้ เมื่อพนักงานอัยการร้องขอ ศาลอาจสั่งคุมขังฉุกเฉินผู้ถูกเฝ้าระวังได้ไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง”

เห็นควรให้แก้ไขใหม่เป็นมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 โดยบัญญัติว่า

“กรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า ผู้ถูกเฝ้าระวังจะกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 และมีเหตุฉุกเฉิน หากไม่มีมาตรการอื่นใดที่อาจป้องกันมิให้ผู้ถูกเฝ้าระวังกระทำความผิด ดังกล่าวได้ เมื่อพนักงานอัยการ หรือผู้เสียหาย หรือผู้มีส่วนได้เสียกับผู้เฝ้าระวังร้องขอ ศาลอาจสั่งคุมขังฉุกเฉินผู้ถูกเฝ้าระวังได้ไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง

ผู้มีส่วนได้เสียตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ ครอบครัวผู้เสียหาย ประชาชนผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนเดียวกันกับนักโทษที่ถูกปล่อยตัวออกมา ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ป้องกันบรรเทาสาธารณภัยประจำพื้นที่”

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

1. ในอนาคตให้มีการจัดทำพระราชบัญญัติการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในฐานความผิดอื่น ๆ เพื่อลดการก่ออาชญากรรมซ้ำ
2. ให้มีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้กระทำความผิดซ้ำในความผิดร้ายแรง โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับเพศ เช่น การจัดทำทะเบียนผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

เอกสารอ้างอิง

ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560.

ปกป้อง ศรีสนิท. “แนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันอันตรายจากผู้กระทำความผิดหรือผู้พ้นโทษที่มีพฤติการณ์เป็นภัยต่อสังคมระยะที่ 1.” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 50, 4 (ธันวาคม 2564): 513-518.

_____. **มีอะไรในกฎหมาย: กฎหมายป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ** [Online]. Available URL: <https://www.the101.world/public-protection-from-serious-offenders/>, 2568 (มีนาคม, 12).

“พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565.” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนที่ 66 ก (ตุลาคม 2565).

เพิ่มพูล สีมาร์กซ์. “มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ: ศึกษากรณีการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดที่มีความผิดปกติทางจิตใจในความผิดต่อชีวิตและร่างกาย.” การค้นคว้าอิสระนิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2565.

นิดใจให้ฟ้อ คำตอบสุดท้าย หยุดไอ้เหี้ยบ้าแกม คดีข่มขืน ได้จริงหรือ? [Online]. Available URL: <https://www.thairath.co.th/scoop/theissue/2442985>, 2568 (มีนาคม, 19).

มาตรการ “นิดใจให้ฟ้อ” ป้องกันการทำผิดซ้ำคดีทางเพศ-ความรุนแรงในต่างประเทศหลัง สภาไทยผ่านกฎหมาย [Online]. Available URL: <https://www.bbc.com/thai/thailand-62133333>, 2568 (มีนาคม, 19).

สมประสงค์ ตราทอง. “การใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษแก่นักโทษเด็ดขาดตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565.” วารสารบัณฑิตกฎหมายเพื่อการพัฒนา (2565): 5.